

STUDIU

Titlu: *Promovarea/protejarea
producătorilor autohtoni pe piața
internă și cea externă*

Autor: Denis JELIMALAI

Data: 11.01.2021

Disclaimer

Această publicație a fost realizată cu asistența BERD. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Secretariatului Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale BERD.

Acest raport a fost elaborat în cadrul Proiectului „Sprijin pentru Secretariatul Consiliului Economic lângă Prim-ministrul Republicii Moldova”, co-finanțat de Marea Britanie. Conținutul este responsabilitatea autorilor și nu reflectă neapărat viziunea sau poziția Guvernului Britanic.

Acest raport este întocmit de personalul Secretariatului Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova. Secretariatul este susținut parțial de proiectul Corporației Internaționale Financiare Reforma climatului investițional („IFC”). Constatările și punctele de vedere incluse în acest raport, aparțin doar autorilor și nu ar trebui să fie atribuite niciunei componente IFC, Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare („Banca Mondială”), Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor („MIGA”) sau orice alte organizații afiliate (împreună, „Grupul Băncii Mondiale”).

Mai mult, constatările, interpretările și concluziile exprimate în acest raport nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Consiliului directorilor executivi ai Băncii Mondiale sau ale guvernelor țărilor pe care le reprezintă. Grupul Băncii Mondiale nu își asumă nicio răspundere pentru consecințele rezultate din utilizarea sau urmare a oricărui conținut a prezentului raport și nu își asumă nicio răspundere pentru pierderile sau daunele directe, indirecte sau în consecința utilizării sau în dependență de conținutul din acest raport. Informațiile din acest raport nu sunt destinate să servească drept consultanță juridică, investițională, contabilă sau de altă natură. Niciuna dintre concluziile din acest raport nu reflectă nicio politică oficială a vreunui membru al Grupului Băncii Mondiale.

CUPRINS:

1. **Introducere**
2. **Recomandări privind consolidarea capacităților și eficacității instituțiilor relevante de stat în promovarea exportului de produse autohtone**
3. **Recomandări privind consolidarea capacităților de identificare și promovare a intereselor producătorilor locali în cadrul acordurilor economice și de liber schimb existente și potențiale**
4. **Recomandări privind consolidarea capacităților pentru protecția intereselor producătorilor locali de concurența neloială în cadrul acordurilor comerciale bilaterale și multilaterale**
5. **Identificarea sectoarelor industriale prioritare, din perspectiva potențialului de export, substituirii importului, impactului concurenței neloiale și aplicării neloiale a măsurilor comerciale restrictive de către alte țări**
6. **Concluzii**

Acronime

RM - Republica Moldova

UE - Uniunea Europeană

CSI - Comunitatea Statelor Independente

COVID19 - Criză pandemică

CS - Cancelaria de Stat

Secretariatul ConsEcon - Secretariatul Consiliului Economic pe lângă Prim-Ministru

MEI - Ministerul Economiei și Infrastructurii

MAEIE - Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

MF - Ministerul Finanțelor

MAIA - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

AI - Agenția de Investiții

ONVV - Oficiul Național al Viei și Vinului

APIUS - Asociația Patronală a Industriei Ușoare

ANSA - Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

AIPA - Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

BNS - Biroul Național de Statistică

BM - Banca Mondială

OMC - Organizația Mondială a Comerțului

ACL - Acord de Comerț Liber

MDOC - Misiunile diplomatice și oficiile consulare

DCFTA - Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător

CEFTA - Acordul de Liber Schimb Central-European

NAFTA - Acordul de Comerț Liber Nord American

MLC - Marile lanțuri comerciale

PIB - Produsul Intern Brut

CAEM - Clasificatorul activităților din economia Moldovei

TVA - Taxa pe valoare adăugată

DAE - Dobânda Anuală Efectivă

1. Introducere

Prezentul studiu vine cu informații adiționale, în particular la Planul de acțiuni pentru recuperare economică în condițiile pandemiei COVID-19, elaborat de către Secretariatul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru, în raportul său intitulat Matricea COVID¹.

Astfel, în perioada 2 decembrie 2020 – 11 ianuarie 2021 au avut loc 22 de întâlniri (inclusiv 17 online) cu reprezentanții MEI, Secretariatului ConsEcon, AI, ANSA, diverselor asociații de producători și business, companii private.

Context general

În condițiile COVID 19, care a afectat practic toate economiile lumii, multe țări (în special cele dezvoltate), elaborează noi strategii de dezvoltare a economiilor naționale reieșind din realitățile existente², respectiv adaptând/ajustând procesele economice în modul în care acestea să poată face față provocărilor pandemice în vederea diminuării la maxim a pierderilor economice, cauzate de COVID19. Cu regret, în RM, potrivit BNS, PIB a înregistrat o scădere cu 8,2% în primele 9 luni ale anului 2020 față de perioada similară 2019³.

Exporturile de mărfuri și produse ale RM destinate țărilor Uniunii Europene (UE-27) în ianuarie-octombrie 2020 au totalizat 1340,5 mil. dolari SUA (cu 8,3% mai puțin, comparativ cu ianuarie-octombrie 2019), deținând o pondere de 66,9% în total exporturi (Figura 1). Cele mai mari exporturi destinate țărilor UE (Figura 2) au fost realizate în România (28,2% din total exporturi sau cca. 380 mil dolari SUA), Germania (9,3% din total exporturi) și Italia (8,5% din total exporturi).

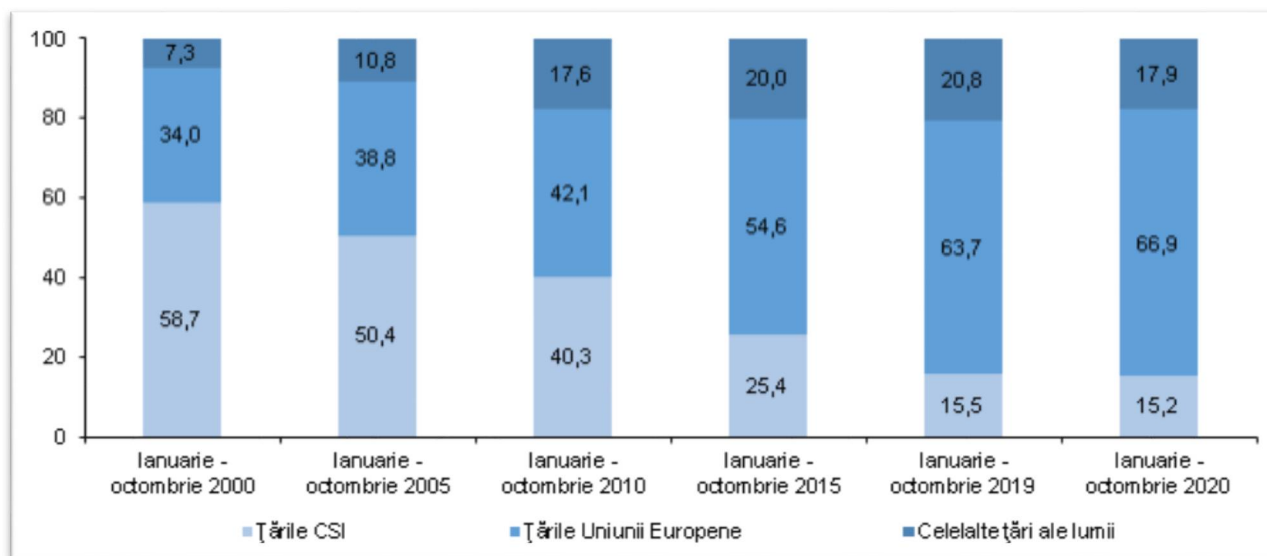
Exporturile de mărfuri și produse ale RM destinate țărilor CSI în ianuarie-octombrie 2020 au avut o valoare de 305,1 milioane dolari SUA (cu 14,0% mai puțin, față de ianuarie-octombrie 2019), care echivalează cu o cotă de 15,2% în total exporturi (Figura 1). Cele mai mari exporturi destinate țărilor CSI (Figura 2) au fost realizate în Federația Rusă (8,9% din total exporturi sau cca. 27 mil. dolari SUA), Belarus (2,7%) și Ucraina (2,6%).

¹ <https://consecn.gov.md/wp-content/uploads/2020/10/Studiul-de-impact-al-pandemiei-COVID-19-asupra-sectoarelor-economice-%C8%99i-Matricea-de-politici.pdf>

² The UK Government's COVID-19 recovery strategy
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/884760/Our_plan_to_rebuild_The_UK_Government_s_COVID-19_recovery_strategy.pdf
Indonesia COVID-19 Development Response Plan
<https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/covid-response-plan-indonesia.pdf>

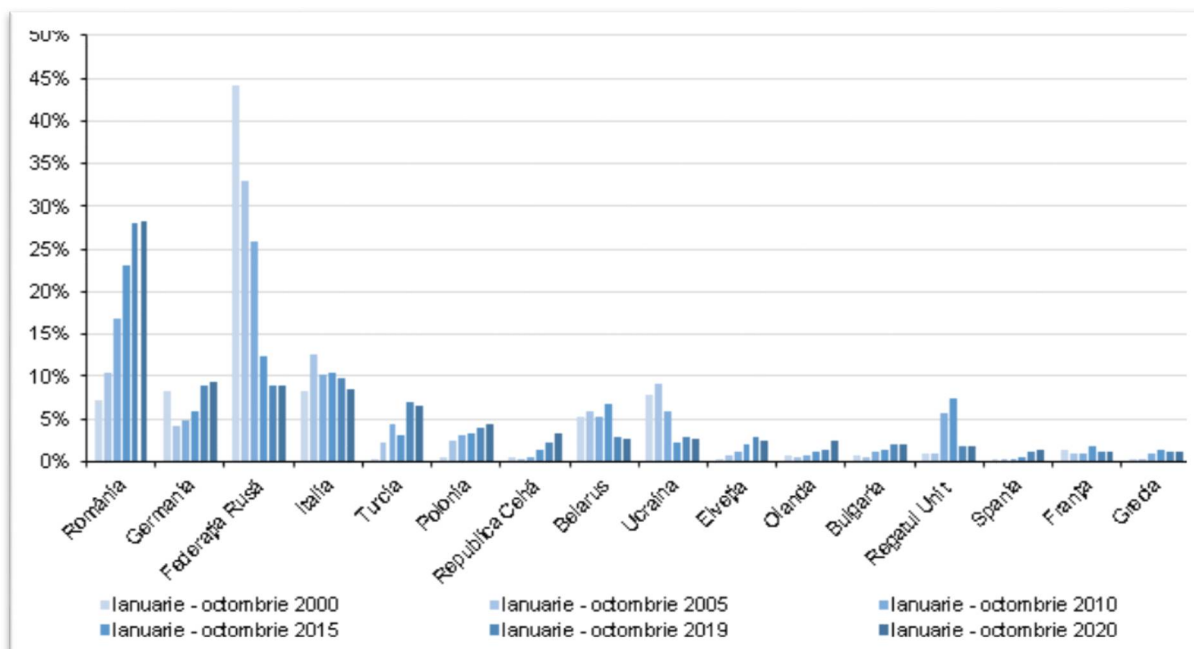
³ Produsul Intern Brut în trimestrul III 2020 și ianuarie-septembrie 2020
<https://statistica.gov.md/newsview.php?!=ro&idc=168&id=6850>

Figura 1. Structura exporturilor, pe grupe de țări (%)

Analiza evoluției exporturilor pe țări în ianuarie-octombrie 2020, comparativ cu perioada similară din anul 2019, relevă micșorarea exporturilor în România (-11,9%), Italia (-24,7%), Turcia (-18,1%), Federația Rusă (-11,7%), Elveția (-28,6%), Germania (-8,9%), Ucraina (-21,0%), Belarus (-18,8%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (-16,7%), Austria (-26,5%), Polonia (-6,9%), China (-33,8%) etc. care a contribuit la diminuarea pe total exporturi cu 14,6%⁴.

Figura 2. Structura exporturilor, pe principalele țări de destinație a mărfurilor (%)

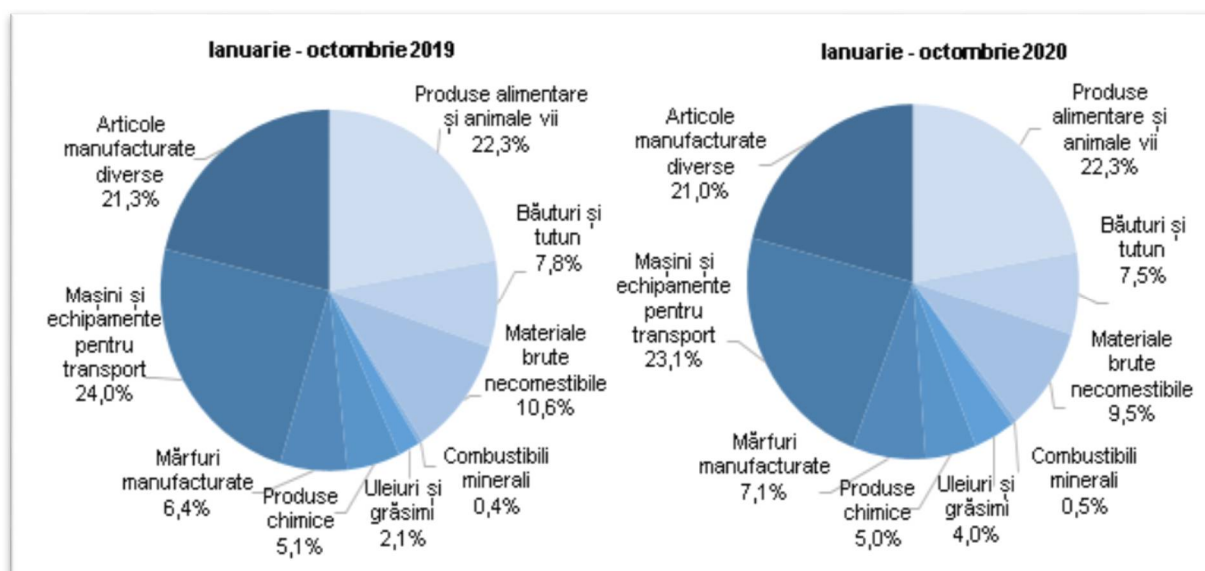
Exporturile de produse alimentare și animale vii au reprezentat 22,3% în total exporturi. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri ponderi însemnate au deținut exporturile de legume și fructe (56,0% din total secțiune și 12,5% din total exporturi), cereale și preparate pe bază de cereale

⁴ Comerțul internațional cu bunuri al Republicii Moldova în ianuarie-octombrie 2020
<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6849>

(28,3% din total secțiune și 6,3% din total exporturi), hrană destinată animalelor (4,9% din total secțiune și 1,1% din total exporturi), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (3,4% din total secțiune și 0,8% din total exporturi), produse lactate și ouă de păsări (2,2% din total secțiune și 0,5% din total exporturi), animale vii (2,0% din total secțiune și 0,5% din total exporturi), cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora (1,4% din total secțiune și 0,3% din total exporturi), carne și preparate din carne (1,0% din total secțiune și 0,2% din total exporturi).

Exporturile de articole manufacturate diverse au avut o pondere de 21,0% în total exporturi. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri ponderi importante au deținut exporturile de îmbrăcăminte și accesorii (47,2% din total secțiune și 9,9% din total exporturi), mobilă și părțile ei (26,3% din total secțiune și 5,5% din total exporturi), încălțăminte (6,7% din total secțiune și 1,4% din total exporturi), instrumente și aparate profesionale, științifice și de control (4,1% din total secțiune și 0,9% din total exporturi), articole de voiaj; sacoșe și similare (2,5% din total secțiune și 0,5% din total exporturi), construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzit și de iluminat (2,1% din total secțiune și 0,5% din total exporturi).⁵

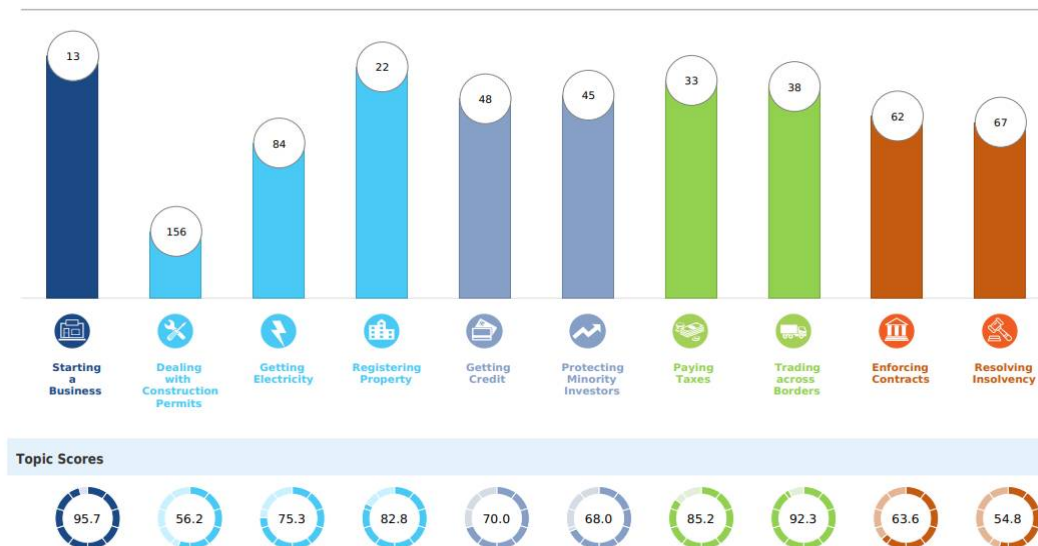
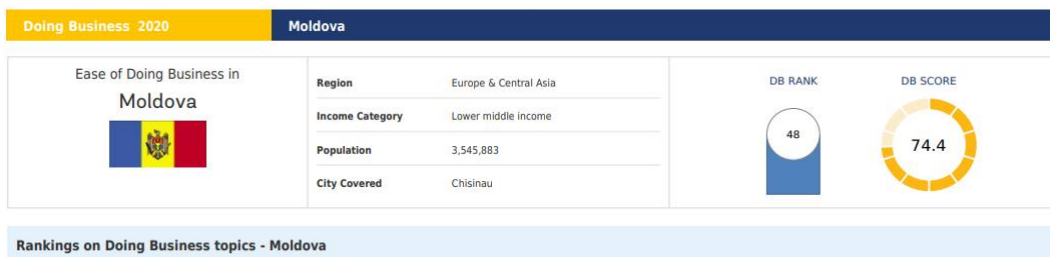
Figura 3. Structura exporturilor, pe secțiuni de mărfuri (%)

În altă ordine de idei, RM ocupă locul 48 din 190 de state ale lumii în clasamentul Doing Business 2020, publicat de BM. Primele locuri în clasament sunt ocupate de Noua Zeelandă, urmată de Singapore și RAS Hong Kong (China). Apoi Danemarca, Coreea de Sud, SUA, Georgia, Marea Britanie, Norvegia și Suedia. Rusia ocupă locul 28, România – 55, iar Ucraina 64.⁶

⁵ Comerțul internațional cu bunuri al Republicii Moldova în ianuarie-octombrie 2020
<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6849>

⁶ <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/moldova>

Dat fiind situația existentă, precum și ținând cont de faptul, că economia țării este foarte sensibilă la șocurile economice externe, respectiv foarte dependentă și de schimbările care se produc în tradiționalele piețe de desfacere ale produselor autohtone, este necesară, în primul rând, valorificarea potențialului existent pe aceste piețe. În context, în vederea redresării situației economice și atenuării tempoului de scădere a volumului exporturilor, se propune întreprinderea unor măsuri stringente/prompte, și anume:

- consolidarea capacităților și eficacității instituțiilor relevante de stat în promovarea exportului de produse autohtone;
- consolidarea capacităților de identificare și promovare a intereselor producătorilor locali în cadrul acordurilor economice și de liber schimb existente și potențiale;
- consolidarea capacităților pentru protecția intereselor producătorilor locali de concurența neloyală în cadrul acordurilor comerciale bilaterale și multilaterale;
- identificarea sectoarelor industriale prioritare, din perspectiva potențialului de export, substituirii importului, impactului concurenței neloiale și aplicării neloiale a măsurilor comerciale restrictive de către alte țări.

2. Recomandări privind consolidarea capacităților și eficacității instituțiilor relevante de stat în promovarea exportului de produse autohtone

Crearea unui climat investițional favorabil, perfecționarea instrumentelor de atragere a investițiilor străine și autohtone, precum și promovarea produselor autohtone întru creșterea competitivității economiei și sporirea exporturilor trebuie să reprezinte priorități fundamentale ale statului. Elaborarea, promovarea și implementarea unei politici economice comprehensive în domeniul atragerii investițiilor și promovării exportului este în strânsă legătură cu o creștere economică bazată pe inovații și investiții. Contribuția investițiilor la creșterea competitivității întreprinderilor și la facilitarea transferului tehnologic, crearea de noi locuri de muncă și

stimularea comerțului exterior sunt elementele de bază considerate în procesul elaborării și implementării politicilor de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor.

În vederea asigurării unei creșteri economice optime, durabile și incluzive, politicile economice promovate de către instituțiile statului trebuie orientate spre sporirea competitivității și calității mărfurilor autohtone, creșterea exporturilor, inclusiv prin majorarea investițiilor în infrastructura economică.

Consecvent, stimularea exportului și fluxului de investiții străine trebuie realizată prin intermediul creării/dezvoltării instrumentelor infrastructurii antreprenoriale precum: parcurile industriale, zonele economice libere, incubatoarele de afaceri, Portul Internațional Liber „Giurgiulești” etc.

Suștinerea din partea sectorului public (instituțiilor de ramură) reprezintă o componentă definitorie, atât în partea ce ține de modernizarea sectoarelor, cât și asigurarea unor prețuri competitive în raport cu concurența producătorilor străini.

La general, suștinerea oricărui sector al economiei naționale poate fi realizată prin măsuri ce sunt direcționate către oferta de producție (facilități pentru utilaje, subvenții etc.) cu accent pe competitivitatea produsului autohton sau pe cererea de produse (cote reduse a TVA, compensarea prețului etc.) cu o pronunțare mai intensă pe accesibilitatea produsului.

În contextul celor reflectate, autoritățile administrației publice centrale trebuie să ajute producătorii autohtoni la etapa de intrare pe rafturile MLC, altele decât cele din RM, prin cofinanțare (cost-sharing), a diferitor costuri ce țin de intrare în MLC. Costurile vizate pot fi considerabile, în special pentru companii locale, care pentru prima dată vor dori să ”ajungă” pe rafturile MLC.

În același timp, trebuie de ținut cont, că MLC atât în UE, cât și de ex. în Rusia deseori nu doresc să stabilească parteneriate cu companiile nou ”venite”, deoarece credibilitatea acestora nu este bine cunoscută. Prin urmare, MLC ar putea prefera ca noile produse să fie listate prin intermediul companiilor cu care MLC au deja un istoric de cooperare și care au o reprezentare bună pe țară (agenți de vânzări, merchandiser etc).

În această ordine de idei, precum și în vederea suștinerii producătorilor autohtoni și promovării exportului ar fi binevenită lansarea unui proiect-pilot, ținut pentru o singură piață, de ex. cea românească, ținând cont de proximitatea cu țara vecină, costul redus al cheltuielilor de transport, piața cea mai importantă pentru exportul RM, dar și de legăturile istorice și culturale. Proiectul-pilot ar presupune inclusiv identificarea companiilor autohtone cu activitate în România, fie a companiilor românești prin intermediul cărora produsele autohtone ar fi listate în MLC și mai eficient.

La o etapă ulterioară, după ce proiectul-pilot își va demonstra utilitatea (implementarea cu succes) ar fi posibil replicarea aceluiași algoritm și pe alte piețe externe, în comun cu asociațiile reprezentative de ramură.

Promovarea produselor autohtone în MLC este binevenită, exact în această perioadă, din următoarele considerente:

- a) ținând cont de faptul, că în perioada septembrie – februarie MLC de regulă nu fac listări noi de produse (ajunul și perioada post sărbătorilor de iarnă), perioada vizată poate și trebuie fi utilizată foarte eficient pentru întreprinderea acțiunilor necesare (lobby, research etc. așa cum o fac alte țări) pentru plasarea de noi produse autohtone în MLC;

- b) odată cu plasarea mărfurilor autohtone pe rafturile MLC este asigurată implementarea unui plan de achiziții bine definit pentru perioada următoare (de ex. până la finele anului 2021), cu condiția obligatorie că producătorii vor respecta cerințele pentru livrare a mărfurilor (calitatea, cantitatea, termen de livrare etc.) către MLC. Prin urmare, aceasta asigură stabilitatea încasărilor de către producătorii autohtoni, respectiv plata impozitelor în bugetul de stat;
- c) listarea produselor autohtone în MLC va contribui la scoaterea din zona gri a mijloacelor financiare pe care le încasează producătorii autohtoni (în special agricultorii). Nu este secret, că mulți din agricultori preferă să comercializeze marfa direct de pe lan sau din depozit contra cash, astfel contribuind la diminuarea bazei de impozitare, respectiv la diminuarea încasărilor de taxe și impozite la bugetul de stat;
- d) chiar dacă prețul de achiziție oferit de către MLC poate fi mai mic decât cel care este oferit de către intermediari la achiziția de produse direct de pe lan sau din depozit, totuși această posibilitate oferă stabilitate și siguranță, inclusiv sub aspectul politicii comerciale instabile și politizate, practică de către unii parteneri (țări) comerciali.

În orice caz fiecare țară trebuie să fie abordată diferit. De exemplu în Federația Rusă pe lângă MLC produsele noastre se comercializează și în piețe, iar în China este foarte răspândit sistemul de vânzări prin intermediul platformelor online. Astfel, misiunile diplomatice unde există unități de consilieri economici, trebuie să vină cu recomandări și propuneri exacte privind modalitățile de promovare/vânzare a produselor autohtone, ținând cont de specificul fiecărei țări în parte. Având în vedere COVID19, dar și particularitățile acțiunii, care presupune o perioadă mai îndelungată de stabilire a parteneriatelor, propunerile de genul participării la anumite târguri și expoziții nu pot avea efectul scontat în perioada imediat următoare. Aceasta acțiune poate fi realizată în paralel cu sarcina principală – promovarea produselor pe piața românească.

Pe de altă parte, Guvernul ar putea contribui la crearea unui depozit/unei platforme (gen Amazon - după principiu de funcționare și nu după dimensiune) în România, destinat produselor din domeniul textile, care ar permite companiilor autohtone să crească vânzările online către consumatorii din UE, deoarece expedierea produselor din RM către consumatorii finali din UE este foarte costisitoare și impune consumatorii să se prezinte pentru preluarea mărfii cu perfectarea unor proceduri/verificări vamale. Actualmente, au fost deja identificate cca. 20 de companii textile care ar dori să ia parte la acest proiect. În plus, este de remarcat disponibilitatea companiilor locale în vederea creării clusterelor comune moldo-române din sectorul textile. În această ordine de idei, cele enunțate pot fi realizate prin instituirea unei entități noi, după principiul de funcționare al AIPA, care ar facilita activitatea agenților economici în sectorul industrial, per ansamblu, aceasta fiind și una din cauzele exportului nesemnificativ de produse industriale.

La fel, o idee binevenită și necesară pentru economia națională ar fi crearea unui centru agroalimentar (gen piață angro) după modelul celor din Italia, Polonia etc. Acest centru agroalimentar ar fi disponibil pentru toți producătorii agricoli. Suplimentar, pe această platformă exportatorilor de produse agricole li se va oferi posibilitatea de a colecta de la producătorii mici marfa acestora, în vederea acumulării cantităților de export, iar ulterior exportarea nemijlocită. Totodată, Centrul Agroalimentar urmează să activeze în parteneriat și intensă colaborare cu Bursa de mărfuri agroalimentare din RM (momentan nu funcționează), care trebuie să devină una funcțională (100% privată), fără nicio intervenție, implicare sau participare a statului. Respectiv un obiectiv suplimentar la acest capitol se referă la necesitatea relansării activității

Bursei din RM, potrivit principiului pre menționat și care la prima etapă să fie interconectată la bursa Română, iar ulterior la cele europene.

În același context s-ar încadra și continuarea dialogului dintre producătorii autohtoni și lanțurile comerciale naționale și internaționale (Kaufland și Metro) prezente în Moldova, în vederea identificării soluțiilor suplimentare pentru o desfacere reciproc avantajoasă a produselor locale pe rafturile lanțurilor comerciale.

Concomitent, este important de reliefat despre suportul care ar trebui acordat de stat/donatori în vederea inițierii la subiect (sesiuni de instruire) a agenților economici înainte de lansarea unei colaborări cu rețelele locale sau internaționale. Agenții economici, în special producători și procesatori de produse alimentare, cu precădere produse de origine animalieră trebuie să cunoască diverse aspecte ce țin de ambalare, etichetare, să dispună de instrumente de promovare și marketing necesar. Mai mult, aceștia ar trebui să fie conștienți de condițiile contractuale și capacitățile sale de producere, precum și de graficul de livrare/regularitatea acestuia. Toate aceste aspecte țin de responsabilitatea proprie a agenților economici.

Este de relatat, că nefiind la finele COVID19, situația din economia națională necesită a fi monitorizată îndeaproape, iar reacția Executivului trebuie să fie promptă și pe măsura provocărilor.

Recomandări:

- 1. prevederea mijloacelor financiare necesare pentru acoperirea costurilor de intrare/promovare/vânzare a produselor autohtone pe rafturile MLC, la etapa aprobării bugetelor de către AI, ONVV etc.*
- 2. acordarea suportului pentru crearea unui "depozit comun" în România, destinat produselor din domeniul textile, care ar facilita vânzările produselor online către consumatorii din piața UE, inclusiv prevederea mijloacelor financiare necesare;*
- 3. instituirea unei entități noi în sectorul industrial, după principiul de funcționare AIPA, care ar facilita activitatea per ansamblu a agenților economici din această ramură;*
- 4. acordarea suportului pentru crearea unui centru agroalimentar după modelul celor din Italia, Polonia etc. la care ar avea acces toți producătorii agricoli, inclusiv prevederea mijloacelor financiare necesare;*
- 5. necesitatea relansării Bursei de mărfuri agroalimentare din RM (100% privată), care la prima etapă să fie interconectată la bursa Română, iar ulterior la cele europene;*
- 6. intensificarea dialogului dintre producătorii autohtoni și lanțurile comerciale naționale și internaționale (Kaufland, Metro) prezente în Moldova, în vederea identificării soluțiilor suplimentare pentru o desfacere reciproc avantajoasă a produselor locale pe rafturile acestora;*
- 7. familiarizarea agenților economici autohtoni cu privire la aspectele de ambalare, etichetare, promovare, marketing etc.*

3. Recomandări privind consolidarea capacităților de identificare și promovare a intereselor producătorilor locali în cadrul acordurilor economice și de liber schimb existente și potențiale

Este evident faptul, că așteptările în urma încheierii oricărui ACL sunt oferirea de noi piețe de desfacere și diversificarea exporturilor, în vederea diminuării dependenței de anumite piețe, inclusiv de șocurile economice în cazul crizelor economice regionale/globale.

Fie că RM are sau nu semnate ACL, unele produse autohtone nu pot avea acces pe aceste piețe din motiv, că nu au fost realizate procedurile sanitare și fitosanitare. În funcție de dificultățile întâmpinate de către producătorii autohtoni, consilierii economici din cadrul MDOC urmează să precizeze aspectele respective cu autoritățile vamale și alte instituții relevante din țările de reședință pentru a veni cu informații exacte privind modalitatea necesară de demarare a procedurilor sanitare și fitosanitare. De exemplu, Ambasada RM în China a inițiat, în octombrie 2019, un astfel de dialog cu Ministerul Comerțului și Administrația Generală a Vămile chineze în rezultatul căruia a fost lansată procedura necesară sanitară și fitosanitară pentru anumite produse la solicitarea companiilor din RM. Această acțiune urmează a fi realizată în colaborare activă cu ANSA și producătorii autohtoni care vor stabili pentru care produs MDOC să inițieze acțiunile necesare în țările de acreditare.

În general, ideea semnării ACL cu alte țări urmează a fi realizată în baza unui studiu, care să demonstreze clar avantajele și dezavantajele. Mediul privat împreună cu autoritățile de stat ale RM urmează să fie parte activă la elaborarea acestui studiu, reieșind din interesele economiei naționale, respectiv a mediului privat.

Un alt element important al economiei naționale este producția animalieră. În vederea promovării produselor de acest tip pe piața Uniunii Europene, este important de a consolida sistemul sanitar și fitosanitar în RM. În acest sens, este imperativ de a face investiții în infrastructura calității prin acreditarea internațională a laboratoarelor din RM, care ar putea oferi varii teste, inclusiv acreditarea întreprinderilor în mod corespunzător, cu onorarea prevederilor DCFTA cu referință la “Surveillance of establishments”. În același timp, în RM nu este acreditat și nu funcționează sistemul de trasabilitate a animalelor, sistemul de verificare a bolilor. Analizele de laborator durează și sunt limitate, ceea ce periclitează dezvoltarea afacerilor în domeniul dat. De asemenea, este important ca laboratoarele din RM să asigure teste și verificări necesare ce țin de importul produselor de origine animalieră, în special a cărnii de bovină, porc, pasăre, inclusiv din UE, dar și din state cum ar fi Brazilia.

Totuși, până la stabilirea unor reguli clare de joc și eliminarea tuturor lacunelor în aceste domenii, unele companii autohtone ar putea, în mod individual, să exporte direct pe piața UE producția de origine animalieră, până când RM va deveni eligibilă în sensul dat, preluând experiența companiilor din Ucraina la acest capitol.

Adițional, este de reliefat că, potrivit Cost of Doing Business 2020, în RM doar 10% din totalul companiilor au certificat procesul de producere, dintre care în industrie cca. 45% au certificat produsele.

În acest context, în vederea sporii competitivității producătorilor locali și alinierii la standardele internaționale este necesară modernizarea utilajului de producere/procesare, determinarea randamentului calitate-preț etc. Așadar, se impune necesitatea inițierii negocierilor cu partenerii de dezvoltare în vederea obținerii unei linii de creditare pentru scopul nominalizat.

Plus, este important de reușit a aduce pe piața financiară operatori, care ar oferi instrumente și produse de creditare accesibile pentru întreprinderile mici și mijlocii (exemplul României), deoarece un eventual împrumut oferit de băncile în RM în limita 2-5 mil. lei cu DAE de până la 10% în condițiile unei liste impunătoare de riscuri aferente producerii locale reduce la minim rentabilitatea afacerii întreprinderilor mici și mijlocii. Prin urmare, deseori produsul autohton este necompetitiv cu acel de import anume din cauza costurilor mari la producere, iar taxele și capitalul joacă rolul determinant în acest sens. Un suport din partea autorităților statului ar fi

reducerea poverii fiscale pentru aceste companii, care ar avea sens și efect, cel puțin pentru perioada "X", până când producătorul ajunge la un nivel "Y" de dezvoltare.

Bineînțeles, că dezvoltarea unei ramuri a economiei naționale este influențată de un complex de factori (costul resurselor energetice, productivitatea forței de muncă, tehnologii, mărimea pieței, etc.), politicile bugetar-fiscale nefiind definatorii în acest sens.

Cu toate acestea, în circumstanțele în care concurența regională la producția și exportul produselor pe diverse categorii devine tot mai acerbă, factorul cheie ce face diferența de competitivitate ține de gradul de susținere a statului prin varii mecanisme de intervenție de natură bugetar-fiscală.

În conjunctura vizată este imperativă impulsivitatea activității MDOC pe dimensiunea diplomației economice.

Drept rezultat, acțiunile enumerate în acest capitol pot fi realizate sub umbrela unei noi unități de monitorizare/analiză/sistematizare și elaborare a recomandărilor/propunerilor (urmând a fi preluată experiența modelului american USTR⁷, celui european al Consiliului Europei⁸, fie celui ucrainean⁹), creată special în acest sens (Anexa nr.2). Factorii de decizie ai Republicii Moldova urmează să decidă privind modalitatea de creare a acestei unități pentru a asigura capacitatea necesară de funcționare a acesteia. Unitatea poate fi instituită de ex. ca o subdiviziune în cadrul Secretariatului ConsEcon, astfel încât experiența, capacitățile și remunerarea angajaților acestei unități să fie pe măsură pentru a asigura rezultatele scontate.

Totodată, în vederea amplificării eficienței unității nou create se propune dezvoltarea unei platforme, portal online etc. unde producătorii locali ar putea să-și expună doleanțele, constrângerile de orice natură, inclusiv depistarea lacunelor, barierele administrative ce ar împiedica desfășurarea activității sale economice. Fiind gestionarul acestei platforme/portal online unitatea nou creată va acorda acces atât instituțiilor din cadrul autorităților administrației publice centrale, cât și locale, acestea fiind conectate la rețea non-stop. Imediat ce informația privind problema cu care se confruntă agentul economic va fi plasată în mediul online autoritățile publice de nivelul I și II vor trebui să acționeze prompt în vederea soluționării situației în cauză, neavând posibilitatea de a se eschiva de la responsabilitate, întrucât informația va fi vizualizată de către toți factorii de decizie simultan.

Recomandări:

1. *solicitarea informației de la producătorii autohtoni, de către MEI, Secretariatul ConsEcon și ANSA, privind existentele și potențialele piețe de desfacere pentru care urmează a fi inițiate procedurile sanitare și fitosanitare;*
2. *inițierea procedurilor sanitare și fitosanitare de către ASNA și MDOC în baza informației primite de la producătorii autohtoni;*
3. *inițierea negocierilor cu partenerii de dezvoltare în vederea obținerii unei linii de creditare preferențiale în vederea dezvoltării infrastructurii calității prin acreditarea internațională a laboratoarelor din RM;*

⁷ <https://ustr.gov/trade-agreements>

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/trade-policy/trade-agreements/#>

⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0647915-19#Text>

4. *dotarea laboratoarelor cu echipamentul necesar pentru efectuarea unor analize de calitate asigurând astfel testele și verificările corespunzătoare ce țin de importul produselor de origine animalieră;*
5. *familiarizarea agenților economici autohtoni cu privire la aspectele privind necesitatea certificării produselor autohtone în vederea corespunderii la standardele internaționale;*
6. *crearea unei unități noi de monitorizare/analiză/sistematizare și elaborare a recomandărilor/propunerilor privind promovarea/protejarea produselor autohtone pe piețele externe și cea internă;*
7. *examinarea posibilității efectuării exportului direct pe piața UE, de către unele companii autohtone, în mod individual, a producției de origine animalieră, până când RM va deveni eligibilă în sensul dat, preluând experiența companiilor din Ucraina la acest capitol;*
8. *dezvoltarea unei platforme online, la care ar avea acces toți producătorii locali unde să-și expună doleanțele, constrângerile de orice natură, inclusiv depistarea lacunelor, barierele administrative ce ar împiedica desfășurarea activităților economice.*

4. Recomandări privind consolidarea capacităților pentru protecția intereselor producătorilor locali de concurența neloyală în cadrul acordurilor comerciale bilaterale și multilaterale

Într-un mediu interconectat, performanța economică și dezvoltarea durabilă a țărilor în curs de dezvoltare sunt direct afectate de mai mulți factori externi, inclusiv cei de natură politică și de securitate. Astfel, factorii decizionali ar trebui să pună temelia unei economii durabile, bazată pe relații politice și sociale stabile, care să reziste și să prevină crize emergente și șocuri externe.

În context, pentru a valorifica poziția geografică strategică, în ultimii ani, autoritățile statului au intensificat eforturile de integrare regională, promovând o politică economică deschisă. Prin urmare, cadrul legal a fost consolidat, au fost adoptate mai multe legi privind reglementarea comerțului exterior, concurența, protecția drepturilor de proprietate industrială etc.

Un aspect important este că, în mare parte dispozițiile legislative sunt conforme cu cadrul juridic internațional, în special cu UE. Acest proces va continua, deoarece armonizarea legislației este cheia succesului în implementarea angajamentelor DCFTA. Semnat și ratificat, acordul implică liberalizarea comerțului cu bunuri și servicii, libera circulație a forței de muncă, impozite mai mici, reducerea barierele tehnice și netarifare, abolirea restricțiilor cantitative și armonizarea legislației moldovenești cu UE.

În mod similar, Moldova are în prezent ACL cu țările CSI, fiind legată istoric de această piață. A fost semnat ACL cu Turcia, în vigoare din 1 noiembrie 2016, deschizând noi oportunități și perspective pentru companiile care operează pe piața moldovenească. Din 2007, Republica Moldova este membră a CEFTA. În relațiile cu țările CEFTA, Moldova a fost de acord cu liberalizarea deplină a comerțului agricol cu statele membre. Totodată, au fost lansate negocierile privind semnarea ACL cu China.

Subsecvent, ACL cu țările UE, CEFTA și CSI permit companiilor care operează în Moldova să aibă acces la aproximativ 900 de milioane de potențiali consumatori.

În pofida semnării numeroaselor ACL cu diverse țări, RM dispune de capacități reduse cu referire la negocierea acestor acorduri, întrucât în prezent pe piața RM există suprapuneri de poziții a produselor locale și a celor importate, neluându-se în calcul concurența neloyală față de producătorii autohtoni (ex. cât nu ar părea paradoxal, dar pe piața internă, în perioada de comercializare a căpșunii și roșiilor autohtone, este prezentă și căpșuna/roșia turcească). Concomitent, un alt element ce necesită perfecționat este majorarea contingentului de export pe

diferite categorii de produse. Prin urmare, la capitolul DCFTA pe unele poziții tarifare (ex. prunele), conform solicitărilor reprezentanților din domeniu, este necesar de majorat contingentul până la 25 mii tone.

Este de evidențiat, că în țările concurente activează structuri de stat implicate nemijlocit în protejarea intereselor producătorilor săi atât pe piața externă, cât și pe piața internă. Deși statutul de membru al OMC oferă RM anumite drepturi, acestea nu sunt valorificate pe deplin din lipsa capacității instituționale. Dat fiind, că țara nu dispune de expertiză suficientă, se impune necesitatea solicitării asistenței tehnice din partea partenerilor de dezvoltare pentru consolidarea capacităților instituționale. De asemenea, ar fi oportun de examinat posibilitatea și oportunitatea introducerii măsurilor de salvagardare pentru protejarea companiilor autohtone și pieței locale.

Totuși, în cazul în care, odată semnate, la o anumită etapă unele ACL ar putea să nu fie suficient de eficiente și ar putea fi în detrimentul producătorilor locali acestea ar urma să fie renegociate în totalmente, fie anumite prevederi separate. În acest context, menționăm practica existentă la nivel global de renegociere a ACL (SUA, Canada și Mexico cu referire la NAFTA¹⁰) și la nivel european (UE și Marea Britanie cu referire la Brexit¹¹).

În plus, la aspectul comerț nu trebuie neglijat faptul necesității ajustării cadrului legal intern, care să nu contravină cadrului legal/regulilor OMC, astfel protejându-se producătorii locali de calitatea inferioară a produselor de import. Pe de altă parte, după cum s-a menționat anterior numeroase companii autohtone nu dispun de standardele necesare (certificare) pentru ca produsele acestora să fie competitive în cadrul ACL. Potrivit unui studiu al Băncii Mondiale doar cca. 45% din întreprinderile sectorului industrial dispun de o certificare corespunzătoare¹².

Recomandări:

- 1. solicitarea asistenței tehnice din partea partenerilor de dezvoltare pentru crearea unei unități noi de monitorizare/analiză/sistematizare și elaborare a recomandărilor/propunerilor (menționate la pct.3) privind promovarea/protejarea produselor autohtone pe piețe externe, care va fi responsabilă și de înaintarea recomandărilor privind oportunitatea impunerii de către instituțiile statului a măsurilor de salvagardare pentru protejarea companiilor autohtone și a pieței locale; renegocierea ACL, per ansamblu, fie a unor prevederi în particular, în vederea multiplicării beneficiilor de pe urma semnării acestora;*
- 2. preconizarea bugetului pentru efectuarea diverselor studii în domeniul/domeniile specificate la recomandarea 1 de către companiile de consultanță naționale/internaționale.*

5. Identificarea sectoarelor industriale prioritare, din perspectiva potențialului de export, substituirii importului, impactului concurenței nelocale și aplicării nelocale a măsurilor comerciale restrictive de către alte țări

Din cele 145 de sectoare (în conformitate cu clasificarea CAEM), aproximativ 40-50 dintre acestea sunt sectoare-țintă atât de importanță sistemică pentru economia națională, cât și grav afectate de impactul pandemiei.

¹⁰ <https://www.britannica.com/event/North-American-Free-Trade-Agreement/Renegotiation>

¹¹ <https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2019/02/Renegotiation-trade-agreements.pdf>

¹² <http://uipac.md/uploads/0/images/large/codb-2019-raport-rom.pdf>

E de reliefat, că în luna aprilie 2016 a fost aprobată Strategia națională pentru atragerea investițiilor și promovarea exporturilor pentru perioada 2016 - 2020. Conform acestui document strategic, șapte sectoare prioritare au fost setate la nivel național, și anume: 1) informații și comunicații; 2) fabricarea de mașini și echipamente; 3) activități de servicii administrative și activități de servicii suport; 4) fabricarea de utilaje și piese; 5) fabricarea produselor textile, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și fabricarea încălțăminte; 6) echipamente electrice; 7) industria alimentară și agricultura.

Referindu-ne la sectorul agriculturii este de precizat, că datorită condițiilor climatice și geografice favorabile, a resurselor bogate ale solului și a diversității biologice, aceasta este unul dintre pilonii principali ai economiei naționale. Ponderea producției agricole în PIB-ul Moldovei a fost de aproximativ 12% în ultimii ani. Împreună cu industria prelucrătoare, reprezintă cca. 25% din PIB și aproximativ 45% din totalul exporturilor.

În același timp, agricultura este importantă și pe filiera socială a economiei naționale, unde sunt angajați peste 27% din forța aptă de muncă a țării. Exporturile agroalimentare reprezintă o parte semnificativă din totalul exporturilor. Vinurile și băuturile spirtoase, precum și fructele și legumele, atât proaspete, cât și prelucrate dețin o pondere sporită la export. Doar aceste două categorii reprezintă mai mult de 38% din exporturi.

Sporul economic anual este determinat practic de situația din ramura agricolă, aceasta din urmă manifestându-se ca un catalizator ce grăbește sau încetinește ritmul creșterii, în dependență de diverși factori de ordin climaterici, economici, regionali, etc.

De asemenea, RM dispune de un potențial enorm la capitolul produse BIO. Cadrul legal în domeniul vizat a fost deja ajustat la standardele UE, inclusiv reglementarea principiilor și metodelor de procesare a alimentelor ecologice, inspecția și certificarea alimentelor ecologice, importul și exportul.

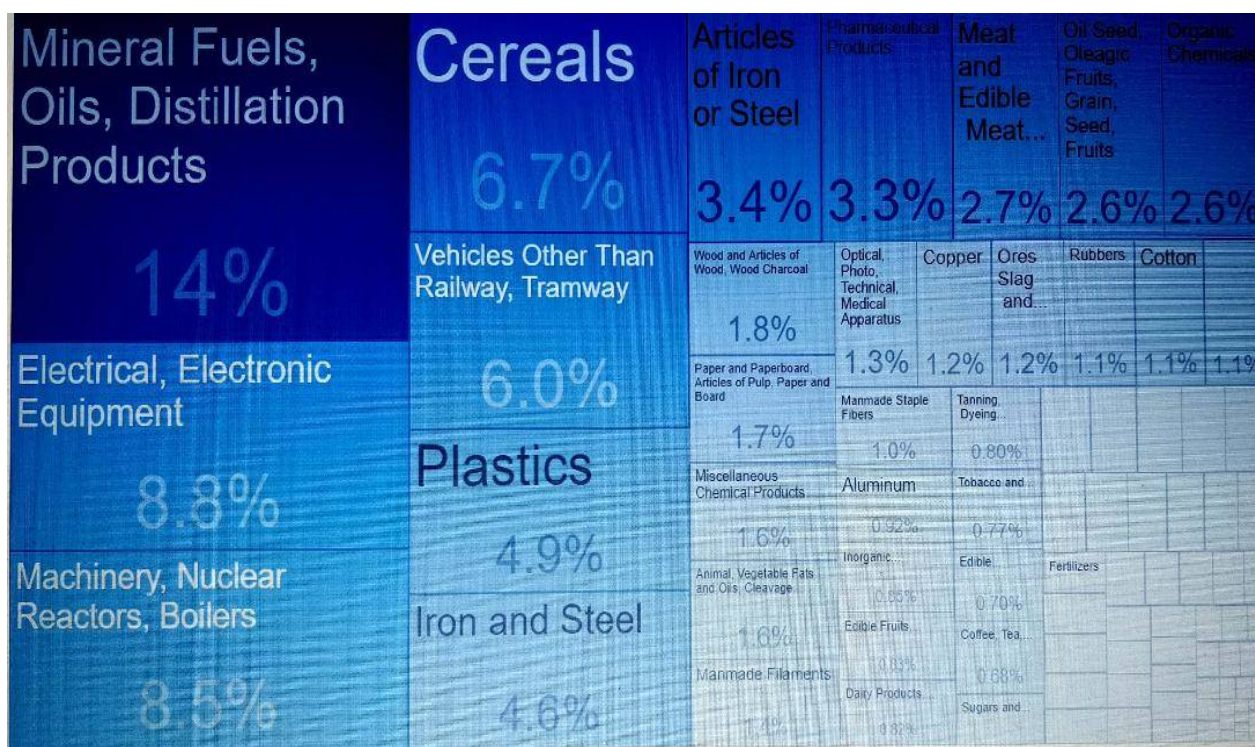
Însă, în pofida acestor avantaje, din cauza asistenței substanțiale a autorităților din Ucraina, inclusiv a avantajelor competitive ale acesteia, RM înregistrează importuri tot mai mari din Ucraina la capitolul carne, carne de pasăre și ouă, inclusiv la alte categorii din sector, subminând producția autohtonă, cu efecte negative asupra securității alimentare, creșterii economice și balanței comerciale¹³.

În context, este de reiterat rolul deținut de MDOC în promovarea produselor autohtone pe piețele externe, în speță consilierii economici din cadrul acestora. Prin urmare, acestea trebuie să contribuie la maxim pentru atragerea investițiilor și promovarea exporturilor, identificând companiile țintă și convingându-le să stabilească relații comerciale cu RM.

Un exemplu al eficienței MDOC ar fi sistematizarea statisticii importurilor a țărilor de acreditare, inclusiv statistica importurilor a țărilor de acreditare prin cumul (ex. Egipt)¹⁴. Ulterior, în urma analizei informației în cauză trebuie să fie înaintate recomandări pentru exportul produselor autohtone cu perspectivă pe piețele vizate.

¹³ Studiu privind constrângerile regimului TVA asupra competitivității sectorului de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă în RM și măsuri de depășire a acestora

¹⁴ <https://tradingeconomics.com/egypt/imports-by-category>

În aceste circumstanțe, pentru a asigura schimbarea trendului negativ de substituire a producției autohtone cu cea de import, se impune necesitatea stringentă de intervenție a statului pe această dimensiune. În rezultat, la acest capitol se recomandă necesitatea promovării produselor întreprinzătorilor locali prin intermediul MLC, inclusiv cu suportul MDOC.

Este bine cunoscut faptul că, sporirea consumului determină, la rândul său, majorarea producției și a ocupării forței de muncă, acestea din urmă reprezentând priorități pentru orice agendă de politici publice.

Recomandări:

1. expedierea în adresa MEI, Secretariatului ConsEcon, de către MDOC, a statisticii importurilor pentru anul 2020 a țărilor de acreditare, inclusiv statistica importurilor a țărilor de acreditare prin cumul (în total cca. 70 de țări);
2. analiza potențialelor piețe de export ținând cont de nivelul de concurență a produselor similare celor din RM, procedurilor sanitare și fitosanitare, oportunității semnării ACL etc., în baza informației obținute la recomandarea 1;
3. identificarea sectoarelor prioritare ale economiei naționale, din perspectiva potențialului de export, reieșind din informația obținută la recomandarea 1;
4. substituirea importurilor (la etapa actuală) la categoriile de produse pentru care RM dispune de capacități de producere (lactate, carne, carne de pasăre și ouă, sucuri etc.).

6. Concluzii

Luând în considerare cele relatate, obiectivul prezentului studiu constă în identificarea constrângerilor, care creează ineficiență și/sau distorsiuni ale proceselor economice în legătură cu protejarea producătorilor autohtoni pe piața internă și cea externă, precum și formularea recomandărilor de depășire ale acestora.

După cum s-a menționat, un rol important în promovarea produselor autohtone pe piețele externe îl reprezintă misiunile diplomatice, în speță consilierii economici din cadrul MDOC. Sugestia care poate fi trasată se rezumă la faptul ca MDOC să colecteze datele statistice a importurilor

țărilor de acreditare, inclusiv cifrele importurilor țărilor de acreditare prin cumul. În rezultatul analizei informației specificate ar urma înaintarea recomandărilor pentru exportul produselor autohtone cu perspectivă pe piețele vizate.

În funcție de rezultatele acestui exercițiu, la o etapa ulterioară s-ar putea impune necesitatea redistribuirii funcțiilor de consilieri economici pe țări și regiuni, reieșind din prioritățile RM, respectiv a sectorului privat.

În context, se presupune întreprinderea unui șir de acțiuni pe dimensiunea diplomației economice (MEI/MAEIE), care pot contribui la obținerea unor rezultate concrete pentru producătorii autohtoni în termeni relativi restrânși.

Aceste măsuri precum și altele ulterioare (monitorizarea modului de implementare/funcționare a ACL în vederea protejării intereselor mediului de afaceri autohton urmare eventualei semnări) urmează a fi realizate prin intermediul unei Unități de monitorizare/analiză/sistematizare și elaborare a recomandărilor/propunerilor (urmând a fi preluată experiența modelului american USTR, celui european al Consiliului Europei, fie celui ucrainean). Factorii de decizie ai RM urmează să hotărască privind modalitatea optimă de creare a acestei unități pentru a asigura capacitatea necesară de funcționare a acesteia. Unitatea poate fi instituită de ex. ca o subdiviziune în cadrul Secretariatului Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru, astfel încât experiența, capacitățile și remunerarea angajaților acestei unități să fie pe măsură pentru a asigura rezultatele scontate.

	Acțiunea	Responsabili și parteneri	Buget estimativ
1	Prevederea mijloacelor financiare necesare pentru acoperirea costurilor de intrare/promovare/vânzare a produselor vinicole autohtone pe rafturile MLC, la etapa aprobării bugetelor de către AI, ONVV, donatori etc.	CS, MEI, MAIA, MF, AI, ONVV, Secretariatul ConsEcon	400 mii euro <i>(din considerentul achitării a 40% din costuri în limita a 100 mii euro pentru fiecare companie vinicolă în parte, după principiul primul venit-primul servit)</i>
2	Prevederea mijloacelor financiare necesare pentru acoperirea costurilor de intrare/promovare/vânzare a fructelor și legumelor autohtone pe rafturile MLC, la etapa aprobării bugetelor de către AI, donatori etc.	CS, MEI, MAIA, MF, AI, Secretariatul ConsEcon	100 mii euro <i>(din considerentul achitării a 50% din costurile campaniei de promovare cu condiția că fructele și legumele respective vor fi listate în MLC conform actelor doveditoare – contract între producătorul autohton și MLC etc., pentru minim 5 producători locali)</i>
3	Acordarea suportului pentru crearea unui ”depozit comun” în România pentru sectorul textile, în scopul vânzării produselor online către consumatorii din UE	MEI, APIUS, Secretariatul ConsEcon	85 mii euro
4	Instituirea unei entități noi în sectorul industrial după principiul de activitate AIPA	MEI, Secretariatul ConsEcon	Urmează a fi stabilit de instituția responsabilă
5	Solicitarea asistenței tehnice din partea partenerilor de dezvoltare pentru crearea unei unități noi privind promovarea/protejarea produselor autohtone pe piețe externe; înaintarea recomandărilor privind oportunitatea impunerii de către instituțiile statului a măsurilor de salvagardare pentru protejarea companiilor autohtone și a pieței locale; renegocierea ACL, per ansamblu, fie a unor prevederi în particular, în vederea multiplicării beneficiilor de pe urma semnării acestora	MEI, Secretariatul ConsEcon	130 mii euro
6	Acordarea suportului pentru	MAIA,	37 mil. euro*

	crearea unui centru agroalimentar după modelul celor din Italia, Polonia etc.	Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	(fără teren), dintre care: I etapa -12 mil. euro II etapa-14 mil. euro III etapa-11 mil. euro * edificii, depozite frigorifice, echipament, drum de acces, parcare, oficii, alte cheltuieli
7	Necesitatea relansării Bursei de mărfuri agroalimentare din RM (100% privată), care la prima etapă să fie interconectată la bursa Română, iar ulterior la cele europene	Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
8	Intensificarea dialogului dintre producătorii autohtoni și lanțurile comerciale naționale și internaționale (Kaufland, Metro) prezente în Moldova, în vederea plasării produselor pe rafturile acestora	MEI, MAIA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată), asociațiile de producători	-
9	Familiarizarea agenților economici autohtoni cu privire la aspectele de ambalare, etichetare, promovare, marketing etc.	ANSA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
10	Solicitarea informației de la producătorii autohtoni, de către MEI, Secretariatul ConsEcon și ANSA, privind potențialele piețele de desfacere pentru care urmează a fi inițiate procedurile sanitare și fitosanitare	MEI, MAIA, ANSA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
11	Inițierea procedurilor sanitare și fitosanitare de către ASNA și MDOC în baza informației primite de la producători autohtoni	MEI, MAIA, ANSA, MAEIE/MDOC	-
12	Inițierea negocierilor cu partenerii de dezvoltare în vederea obținerii unei linii de creditare preferențiale în vederea dezvoltării infrastructurii calității	MEI, MF, MAIA, ANSA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
13	Dotarea laboratoarelor cu echipamentul necesar pentru efectuarea unor analize de calitate	MAIA, ANSA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	Urmează a fi stabilit de instituția responsabilă
14	Examinarea posibilității efectuării exportului direct pe piața UE, de către unele companii autohtone, în mod	MEI, MAIA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-

	individual, a producției de origine animalieră, până când RM va deveni eligibilă în sensul dat, preluând experiența companiilor din Ucraina la acest capitol		
15	Familiarizarea agenților economici autohtoni cu privire la aspectele privind necesitatea certificării produselor autohtone	MAIA, ANSA, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
16	Dezvoltarea unei platforme online pentru producători	Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	5 mii euro
17	Solicitarea statisticii importurilor (anul 2020) a țărilor de acreditare, inclusiv a celor prin cumul	MEI, MAEIE/MDOC, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
18	Sistematizarea statisticii importurilor (anul 2020) a țărilor de acreditare, inclusiv a celor prin cumul	MEI, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
19	Analiza potențialelor piețe de export ținând cont de nivelul de concurență a produselor similare celor din RM, procedurilor sanitare și fitosanitare, oportunității semnării ACL etc., în baza informației obținute la pct.18	MEI, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
20	Identificarea sectoarelor prioritare ale economiei naționale, din perspectiva potențialului de export, reieșind din informația obținută la pct.18	MEI, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
21	Substituirea importurilor (la etapa actuală) la categoriile de produse pentru care RM dispune de capacități de producere, reieșind din informația obținută la pct.18	MEI, Secretariatul ConsEcon (Unitatea nou creată)	-
22	Preconizarea bugetului pentru efectuarea studiilor în varii domenii de către companiile de consultanță naționale/internaționale, în baza informațiilor obținute la pct.18	Companii de consultanță naționale/internaționale	75 mii euro

Atribuțiile Unității noi create

1. Elaborarea unui mecanism privind diminuarea importurilor, precum și prevenirii creșterii importurilor pentru categoriile de mărfuri similare celor autohtone;
2. Înaintarea propunerilor/contramăsurilor de eliminare a lacunelor/barierelor depistate la pct.1;
3. Elaborarea caietelor de sarcini pentru efectuarea diverselor studii în varii domenii, în baza informației obținute la pct.1 de către companiile de consultanță naționale/internaționale;
4. Organizarea ședințelor cu autoritățile centrale/locale cu specific sanitar și fitosanitar etc.;
5. Organizarea ședințelor de informare a producătorilor autohtoni privind accesul pe piețele externe (etichetare, ambalare etc.);
6. Examinarea experienței României privind relansarea Bursei de mărfuri agroalimentare din RM (100% privată), care la prima etapă să fie interconectată la bursa Română, iar ulterior la cele europene;
7. Oferirea consultanței cu privire la accesarea fondurilor europene (surse de finanțare disponibile, criterii de eligibilitate și activități eligibile în cadrul unui apel specific de proiect, suport pentru completarea cererii de finanțare, precum și suport pentru identificarea de parteneri);
8. Stabilirea colaborării cu "Enterprise Network Europe*" în vederea promovării produselor companiilor autohtone pe piața UE, precum și alte piețe internaționale;
9. Elaborarea listei țărilor (altele decât cele, aproximativ 70 de țări, unde sunt acreditate MDOC) de la care să se solicite statistica importurilor pe diverse categorii de produse în vederea promovării produselor autohtone;
10. Acordarea suportului companiilor autohtone privind exportul direct pe piața UE a producției de origine animalieră, până la etapa când RM va deveni eligibilă în sensul dat, preluând experiența companiilor din Ucraina la acest capitol;
11. Participarea la stabilirea relațiilor bilaterale și multilaterale cu instituții, organizații, asociații și întreprinderi guvernamentale și neguvernamentale străine în vederea identificării oportunităților suplimentare pentru sporirea exporturilor;
12. Acordarea suportului comisiilor parlamentare cu privire la proiectele de legi ce țin de domeniul de activitate a Unității.

* Rețeaua Enterprise Europe (EEN) reunește peste 60.000 de companii din 17 industrii din 65 de țări, inclusiv 28 de țări din UE. Cu rețeaua EEN, întreprinderile mici și mijlocii pot găsi cu ușurință cumpărători și vânzători de bunuri și servicii pe piețele internaționale; găsiți investitori și parteneri pentru cooperarea în producție, precum și atrage cele mai noi tehnologii sau implementa propriile tehnologii pe piața internațională.

Indicatorii de performanță a Unității noi create

1. Program de dezvoltare inter-sectorial pentru anii 2022-2025 elaborat;
2. Măsuri pentru contribuirea la crearea unui mediu favorabil inovării și competitivității exporturilor întreprinse, dezvoltate și implementate;
3. Condiții pentru promovarea inovării și asigurarea dezvoltării durabile a afacerilor în conformitate cu documentele de politici create;
4. Măsuri de îmbunătățire a calității serviciilor de suport a afacerilor și a comerțului care vizează creșterea competitivității întreprinderilor autohtone dezvoltate și implementate;
5. Măsuri de îmbunătățire a abilităților și competențelor întreprinderilor autohtone necesare participării la comerțul internațional dezvoltate și implementate;
6. Mecanism de suport al exporturilor produselor autohtone (producție de origine animalieră) direct pe piața UE, de către unele companii autohtone, până când RM va deveni eligibilă în sensul dat, preluând experiența companiilor din Ucraina la acest capitol, coordonat și elaborat;
7. Propuneri privind domeniile prioritare ale dezvoltării comerțului exterior și îmbunătățirea mecanismelor de reglementare a activității economice externe elaborate;
8. Mecanisme/măsuri de intrare a exportatorilor pe noi piețe de desfacere promițătoare asigurate/implementate;
9. Acțiuni de stimulare a exportului producătorilor autohtoni pe piețele externe întreprinse;
10. Portal web destinat producătorilor locali (inclusiv suport informațional exportatorilor) elaborat și funcțional;
11. Mecanisme de reprezentare a intereselor economice ale RM în străinătate prin participarea la întocmirea sarcinilor pentru MDOC în țările acreditate și prin cumul elaborate/ameliorate;
12. Elaborarea de recomandări pentru sectoarele relevante ale economiei naționale ținând cont de schimbările de pe piață locală/regională/mondială asigurată;
13. Propuneri pentru dezvoltarea și îmbunătățirea structurii exporturilor și importurilor de bunuri și servicii înaintate;
14. Participarea la negocierea, elaborarea proiectelor ACL în domeniul promovării bunurilor și serviciilor autohtone pe piețele externe asigurată;
15. Sondaj în rândul companiilor autohtone privind atingerea obiectivelor unității noi create în conformitate cu atribuțiile acesteia efectuat.